

A NOVA DIRECTIVA DA AUGA

Manuel Soto Castiñeira

O pasado mes de setembro aprobouse o texto final dunha Directiva marco para as políticas da auga na UE. Esta directiva establece un novo modelo de xestión da auga co obxectivo de prevenir calquera nova deterioración dos ecosistemas acuáticos e atinxir como mínimo o "*bon estado*" de todas as augas no horizonte do ano 2015. Como lexislación "marco", a directiva establece uns obxectivos comúns a nivel europeo, pero que deben ser alcanzados a través de medidas adoptadas a nivel local.

A implementación da directiva deberá racionalizar os usos da auga e as actuacións na súa protección, reducir os custos de potabilización, incrementar o valor de uso social das augas superficiais, e coordinar as accións das diversas administracións. Ten asimismo a finalidade de armonizar as diferentes pezas lexislativas sobre a auga adoptadas ao longo dos últimos 25 anos (hai 11 directivas relacionadas coa protección da auga).

Desde o punto de vista ambiental, a directiva considera non só a auga senon tamén os ecosistemas acuáticos, dentro do ámbito de cada bacía fluvial. Velaí a prin-

M. Soto

cipal novidade. Afecta ás augas superficiais e subterráneas, ás terrestres, ás de transición (augas parcialmente salinas próximas ás desembocaduras dos ríos e que reciben unha notábel influencia dos fluxos de auga doce) e ás costeiras (até 1 milla náutica mar adentro a partir das augas de transición), tanto desde un punto de vista cuantitativo como cualitativo.

A directiva define os diferentes estados das augas (*moi bon estado*, *bon estado*, *estado moderado*, *augas deficientes e augas malas*) como unha forma de medir a desviación do estado das augas en relación coas condicións naturais inalteradas (*moi bon estado*). No *mui bon estado* non existen alteracións antropoxénicas e os valores dos indicadores de calidade (ver

cadro) reflicten os do correspondente tipo de augas en condicións inalteradas e non mostran indicios de distorsión, ou estes son de escasa importancia. No *bon estado* as alteracións son baixas e os indicadores de calidade biolóxicos desvíanse só lixeiramente das condicións inalteradas, mentres que no *estado moderado* as perturbacións comezan a seren apreciábeis.

No relativo ás augas superficiais, o estado é a suma do estado ecolóxico e químico, entendendo por estado ecolóxico a calidade da estrutura e do funcionamento dos ecosistemas acuáticos asociados cunha determinada masa de auga, incluíndo especies, biodiversidade, elementos hidromorfolóxicos como o caudal ou as presas, e elementos físico-químicos como o oxíxeno ou a temperatura. Por outra banda, o estado químico constitúe unha medida da contaminación. Á súa vez, as augas subterráneas calificaránse polo estado químico e o de cantidade.

Entre as accións chave están a erradicación da contaminación por substancias prioritarias, a introdución de prezos para a auga, a declaración de áreas protexidas (polo seu interese ecolóxico ou por seren fonte de auga potábel), e a intensificación

OBXECTIVOS

- Prevenir toda deterioración adicional e protección e mellora dos ecosistemas acuáticos e, con respecto ás súas necesidades de auga, dos ecosistemas terrestres e húmedais directamente dependentes dos ecosistemas acuáticos.
- Promover un uso sustentábel da auga, baseado na protección a longo prazo dos recursos hídricos dispoñíbeis.
- Acadar unha redución progresiva dos vertidos, as emisións e as perdas de substancias prioritarias, até o nivel cero, mediante a interrupción ou a supresión gradual dos vertidos, as emisións e as perdas de substancias perigosas prioritarias.
- Garantir a redución progresiva da contaminación da auga subterránea e evitar novas contaminacións.
- Contribuír a paliar os efectos das inundacións e sequías.
- Alcanzar o *bon estado* das augas superficiais e subterráneas a mais tardar quince anos despois da entrada en vigor desta directiva.

INDICADORES DE CALIDADE DOS RÍOS

- Indicadores biolóxicos
 - Composición e abundancia da flora acuática
 - Idem fauna bentónica de invertebrados
 - Idem e estrutura de idades da fauna ictiolóxica
- Indicadores hidromorfolóxicos:
 - Rexime hidrolóxico e caudais...
 - Continuidade do río
 - Condicións morfolóxicas: variación da profundidade e anchura do río, estrutura e substrato do leito do río, estrutura da zona ribeireña
- Indicadores químicos e físico-químicos xerais
 - Condicións térmicas / Condicións de oxixenación / Salinidade / Estado de acidificación / Condicións en canto a nutrientes
- Indicadores físico-químicos de contaminación
 - Por substancias prioritarias
 - Por outras substancias

da participación pública na elaboración dos Plans Hidrolóxicos de Bacia.

A NOVA PLANIFICACIÓN HIDROLÓXICA

A planificación hidrolóxica actual terá que ser revisada conforme ás seguintes accións e criterios:

- 1) Determinación das demarcacións hidrográficas, tendo como horizonte o ano 2003. Identificarán-se as bacías fluviais individuais dentro de cada territorio estatal e asignarán-se a unha Demarcación de Bacia Hidrográfica. As bacías que incluan ríos con presenza en varios países serán consideradas como bacías internacionais. A administración da auga deberá ser reestruturada para adecualas ás novas definicións das demarcacións, garantindo que as medidas adoptadas sexan coordinadas en toda a extensión da demarcación.
- 2) Identificación e catalogación das características das augas e ecosistemas acuáticos, para o ano 2004, definindo e clasificando as distintas masa de auga en canto ao seu estado de referencia e ao seu estado inicial ou actual, empregando criterios específicos para cada tipo de masas de auga.
- 3) Identificación do impacto ambiental (contaminación de fonte puntual e difusa, extraccións de recurso, incidén-

cia da regulación do fluxo, etc), para o ano 2004. Asimesmo, con este horizonte terá-se elaborado un estudo económico dos usos da auga para a adopción dunha política de prezos, co obxectivo de atinxir usos eficientes e recuperar os custos dos servizos da auga, incluíndo os custos ambientais e de recurso (horizonte do 2010).

- 4) Diseñar e aplicar as medidas básicas e complementarias. As primeiras corresponden coas medidas previstas na actual lexislación (control da contaminación, incentivación da eficiencia, control de captacións, avaliación de impacto ambiental, etc), convenientemente revisadas, e deberán ter sido adoptadas para o 2009 e estar completamente operativas para o 2012. As complementarias poden ser acordos ambientais, códigos de boas prácticas, restauración ou reconstrución de zonas húmidas, investigación, etc.
- 5) Programas de seguimento das augas, e revisión e actualización das medidas adoptadas. Os primeiros plans de bacia adoptados no 2009 serán revisados no 2015 e posteriormente cada seis anos.
- 6) Información e participación pública en varias fases, incluíndo un período de seis meses para a presentación de observacións aos proxectos de plans hidrolóxicos.

IMPLICACIÓNS NA GALIZA

Os diferentes plans hidrolóxicos que afectan ao territorio galego achan-se na súa primeira fase de vixencia ou aínda en proceso de aprobación, como no caso de Galiza-Costa. A súa validez ha de considerarse provisional, xa que non foron elaborados con base a moitos dos criterios da nova directiva, e o proceso de re-elaboración debe comezar nos próximos anos. En Galiza-Costa, a principal novidade será a inclusión das augas costeiras, que debería abarcar a todas as rías. No referido á bacia do Miño, terá que elaborarse un novo Plan Hidrolóxico incluíndo as zonas galega e portuguesa, así como a leonesa da cabeceira do Sil.

Un aspecto xeral é a necesaria integración das augas subterráneas, até o de agora esquecidas. Pero o máis significativo é a consideración de obxectivos ecolóxicos na planificación, nun país no que os ríos acusan fortemente a presenza de numerosas presas hidroeléctricas que afectan á continuidade do ecosistema e á pervivencia de varias especies. O atraso actual no coñecemento dos ecosistemas e na definición dos problemas debería dar lugar a un intenso traballo científico neste eido.

Aquagest

"Calidade da auga e do medio ambiente"

Traballamos día a día en Galicia, dende fai máis de 25 anos, cos mellores recursos humanos e tecnoloxía punta para dispor de auga boa e suficiente, aproveitándoa ó máximo e devolvendoa á natureza limpa e útil

A XESTIÓN DAS AUGAS É O NOSO LABOR

